

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1936-1937	N° 70		Zittingsjaar 1936-1937
N° 101 (S. E. 1936): PROJET DE LOI	SEANCE du 10 décembre 1936	VERGADERING van 10 December 1936	WETSONTWERP (B. Z. 1936) N° 101

PROJET DE LOI

complétant la loi du 25 octobre 1919, modifiant temporairement l'organisation judiciaire et la procédure devant les cours et tribunaux.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE (1)
PAR M. DE WINDE.

MESDAMES, MESSIEURS,

Au lendemain de la guerre et dans le but d'accélérer l'administration de la justice sans devoir augmenter le nombre des magistrats de 1re instance, le législateur, par une loi du 25 octobre 1919 « modifiant temporairement l'organisation judiciaire et la procédure », institua aux tribunaux de 1re instance des chambres ne comprenant qu'un seul juge mais ne pouvant statuer qu'après avoir entendu l'avis du Ministère public. En même temps, il supprima l'assistance du Ministère public auprès des chambres à 3 juges.

Cette réforme de l'organisation judiciaire n'étant dans l'esprit du législateur qu'un expédient temporaire, la loi devait cesser ses effets au 30 septembre 1921. Mais elle fut successivement prorogée et ce, une dernière fois, en vertu de la loi du 18 août 1928, « jusqu'au jour de l'entrée en vigueur de la loi modifiant les lois d'organisation judiciaire de compétence et de procédure », dont le projet était alors déposé au Sénat où il attend encore le jour où il deviendra loi.

Mais la loi du 25 octobre 1919 ne fut pas seulement prorogée, elle fut aussi modifiée dans certaines de ses dispositions comme il sied à une loi temporaire. Elle le fut

WETSONTWERP

waarbij de wet van 25 October 1919, tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken, wordt aangevuld.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE (1)
UITGEBRACHT DOOR DEN HEER DE WINDE.

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Na den oorlog en met het doel de rechtsbedeeling te bespoedigen, zonder het aantal magistraten van eersten aanleg te moeten verhoogen, richtte de wetgever, door middel van een wet van 25 October 1919, « houdende tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van rechtspleging » bij de rechtbanken van eersten aanleg, kamers in met slechts één rechter die echter pas uitspraak doen mocht na het advies te hebben ingewonnen van het Openbaar Ministerie. Terzelfdertijd, schafte hij de aanwezigheid af van het Openbaar Ministerie bij de kamers met 3 rechters.

Daar deze hervorming van de rechterlijke inrichting in de oogen van den wetgever slechts een tijdelijk lapmiddel was, moest de wet op 30 September 1921 al hare uitwerkselen staken. Zij werd echter achtereenvolgens verlengd, een laatste maal op grond van de wet van 18 Augustus 1928, « tot den dag van de inwerkingtreding van de wet houdende wijziging van de wetten op de rechterlijke inrichting, de bevoegdheid en de rechtspleging » waarvan het ontwerp toen in den Senaat ingediend was, waar het nog op den dag wacht waarop het wet worden zal.

De wet van 25 October 1919 echter werd niet alleen verlengd, maar sommige harer bepalingen werden eveneens gewijzigd zoals het een tijdelijke wet betaamt. Dit ge-

(1) La Commission était composée de M. Marek, président; Mme Blume-Grégoire, MM. Bohy, Brunet, Collard, Craeybeekx, Gruselin, Hossey, Mathieu. — Carton de Wiart, Delwaide, De Winde, Kluysskens, Koelman, Maes, Poncelet. — Janssens (W), Jennissen. — Collet (P.), Legros. — Romsée. — Lahaut.

(1) De Commissie bestond uit den heer Marek, voorzitter; Mevr. Blume-Grégoire, MM. Bohy, Brunet, Collard, Craeybeekx, Gruselin, Hossey, Mathieu. — Carton de Wiart, Delwaide, De Winde, Kluysskens, Koelman, Maes, Poncelet. — Janssens (W), Jennissen. — Collet (P.), Legros. — Romsée. — Lahaut.

notamment par la loi du 30 juillet 1921 et par celle du 7 août 1928, qui imposa de réserver aux chambres composées de 3 juges :

1° Les divorces et séparations de corps;

2° Les actions civiles mues à raison d'un délit de presse.

La nature plus délicate de ces affaires, intéressant plus particulièrement l'ordre public, exigeait qu'elles fussent soumises à l'appréciation de 3 magistrats et non d'un juge unique.

Toutefois le législateur, en les renvoyant à une chambre à trois juges, privait ces affaires de l'intervention du Ministère public.

On s'aperçut bientôt de la nécessité de cette intervention dans les affaires de divorce et de séparation de corps et sans que la loi le prescrive, ou plutôt en dépit même du texte de la loi, le Ministère public vint siéger aux chambres à trois juges lorsqu'elles connaissent des divorces et des séparations de corps. Il importe que cette situation soit légalisée.

C'est dans le cadre de cette législation que le projet actuel, s'inspirant des raisons d'ordre public si remarquablement mises en relief récemment dans la mercuriale de l'honorable Procureur général près la Cour d'appel de Bruxelles, que le projet de loi propose d'accorder au Ministère public le droit, s'il estime devoir le faire, de prendre connaissance de toute cause introduite devant une chambre composée de trois juges.

Ce projet marque une étape vers le retour à l'organisation judiciaire telle qu'elle fonctionnait avant guerre.

La Commission de la Justice eût été désireuse de répondre à cette invitation du Ministre de la Justice en modifiant le projet de telle manière que la présence du Ministère public fût requise dans toutes les chambres à 3 juges comme elle l'est aux chambres à juge unique et d'en revenir au régime de l'article 83 du Code de procédure civile. Mais si souhaitable qu'elle soit, cette réforme ne peut se réaliser en ce moment, se heurtant à des objections d'ordre budgétaire. Elle nécessiterait la création de 9 nouvelles places de substitut : 6 dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles, 2 dans le ressort de la Cour d'appel de Liège et une dans le ressort de la Cour d'appel de Gand, alors que les nécessités judiciaires ont déjà porté de 85 en 1914 à 107 en 1936 le nombre des substituts. Il importe cependant de remarquer que cette augmentation n'atteint pas, et de loin, l'accroissement du nombre des agents de l'Etat qui est de 60 %. Au surplus, cet accroissement est dû sans doute à l'augmentation du nombre des affaires correctionnelles, conséquence d'un grand nombre de lois nouvelles sanctionnées par des dispositions pénales.

« Pessimae respublicae — Plurimae leges. »

D'autre part, en ce qui concerne les affaires civiles introduites devant les tribunaux de 1re instance, l'extension

schiedde bij de wet van 30 Juli 1921 en deze van 7 Augustus 1928, op grond waarvan aan de Kamers met 3 rechters de volgende zaken moeten voorbehouden worden :

1° de echtscheidingen en de scheidingen van tafel en bed;

2° de burgerlijke rechtsvorderingen ontstaan tengevolge van een persmisdrijf.

Daar deze zaken van kiescheren aard zijn en meer in het bijzonder de openbare orde aanbelangen, was het beter ze ter beoordeeling van 3 magistraten en niet aan één rechter voor te leggen.

Door ze echter naar een kamer met 3 rechters te verwijzen, beroofde de wetgever deze zaken van de tussenkomst van het Openbare Ministerie.

Weldra, zag men de noodzakelijkheid in van die tussenkomst, in zaken betreffende echtscheiding en scheiding van tafel en bed, en zonder dat de wet zulks voorschreef of, liever, in weerwil zelf van den tekst van de wet, kwam het Openbare Ministerie in de kamers met drie rechters zetelen, wanneer deze kennis nemen van echtscheidingen en scheidingen van tafel en bed. Deze toestand moet bekrachtigd worden.

Binnen de perken van deze wet, stelt het huidig ontwerp voor — op grond van overwegingen van openbare orde, welke onlangs op zoo merkwaardige wijze in 't licht gesteld werden, in de openingsrede van den achtbaren Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel — aan het Openbare Ministerie het recht toe te kennen, indien het zulks noodig acht, om kennis te nemen van elke zaak ahangig gemaakt bij een kamer bestaande uit drie rechters.

Dit ontwerp is een stap terug naar de rechterlijke inrichting zooals zij vóór den oorlog bestond.

De Commissie voor de Justitie had graag de uitnodiging van den Minister van Justitie beantwoord, door het ontwerp derwijze te wijzigen, dat de tegenwoordigheid van het Openbaar Ministerie zou worden vereischt in alle kamers met 3 rechters, zooals dit het geval is voor de kamers met alleensprekenden rechter, en terug te komen tot de regeling voorzien bij artikel 83 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Doch hoe wenschelijk die hercoring ook zij, kan zij op dit oogenblik niet worden verwezenlijkt, daar zij bezwaren van budgetairen aard aanbiedt. Zij zou het tot stand komen van 9 nieuwe plaatsen van substituut noodzaken : 6 in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Brussel, 2 in het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Luik, en één in het gebied van het Hof van Beroep te Gent, dan wanneer de behoeften van rechtskundigen aard het aantal substituten reeds hebben gebracht van 85, in 1914, tot 107, in 1936. Er dient nochtans aangestipt dat die verhooging op verre na niet zou groot is als de aangroei van het aantal Staatsbeambten, dat 60 t. h. bereikt. Die aangroei is daarenboven, ongetwijfeld, toe te schrijven aan de vermenigvuldiging van het aantal correctionele zaken, als gevolg van een groot getal nieuwe wetten welke door strafbepalingen worden bekrachtigd.

« Pessimae respublicae — Plurimae leges. »

Anderzijds, wat de burgerlijke zaken betreft, ingediend bij de rechtbanken van eersten aanleg, werd door de uit-

de la compétence des juges de paix en a réduit sensiblement le nombre depuis le 13 janvier 1935. Les dernières statistiques connues renseignent pour le Tribunal de Bruxelles qui, à lui seul, juge autant d'affaires civiles que tous les autres tribunaux du pays, une réduction du nombre d'affaires introduites de 8,753 au cours de l'année judiciaire 1933-1934 à 6,304 au cours de l'année judiciaire du 15 septembre 1935 au 15 septembre 1936, soit plus du quart.

Cette diminution de causes civiles à juger par les tribunaux de 1re instance permettra de réduire le nombre des chambres civiles à juge unique et de libérer ainsi un certain nombre de substituts du Procureur du Roi qui pourront être affectés au service de chambres à 3 juges.

Quoi qu'il en soit, en présence des objections d'ordre budgétaire, la Commission de la Justice, faute de pouvoir généraliser la présence des substituts à toutes les chambres à 3 juges, a dû se prononcer sur la mesure proposée par le projet de loi.

Tout en étant d'autant plus favorable au principe de la proposition que l'extension de la compétence en dernier ressort des tribunaux de 1re instance (jusque 12,500 francs) prive les justiciables de l'appel et, par suite, des avis du Ministère public comme par le passé, elle n'a pu se rallier aux termes de l'ajoute que le Ministre propose d'apporter au n° 6 de l'article unique de la loi du 25 octobre 1919 ainsi conçue : « ou qu'il (le Ministère public) estime devoir prendre communication de la cause ».

Ainsi présentée, la réforme exigerait d'abord que le Procureur du Roi ou son substitut connût la nature de toutes les affaires introduites devant le Tribunal de 1re instance; qu'il sût ensuite à quelle audience les affaires dont il estimerait devoir prendre connaissance auront été fixées et qu'effectivement les avocats n'aient ce jour-là aucun empêchement qui les retienne devant une juridiction correctionnelle ou une juridiction du degré supérieur. Elle entraînerait pour le Ministère public de faire antichambre jusqu'au moment précis où commenceront les plaidoiries de l'affaire dans laquelle il désire intervenir. Et tout cela, sans parler de l'arbitraire qui pourrait présider au choix des causes dont il voudrait prendre communication.

Ces difficultés d'ordre pratique ont déterminé la Commission de la Justice à fixer, d'une façon très précise, les cas d'intervention du Ministère public. C'est pourquoi, au texte proposé, elle a substitué un nouveau texte dont elle demande la vote à la Chambre.

breiding van de bevoegdheid der vrederechters het aantal merklijk verminderd, sedert 13 Januari 1935. Uit de laatst gekende statistische gegevens blijkt, wat de Rechtbank te Brussel betreft, die, alleen, zoovele burgerlijke zaken heeft gewezen als alle andere rechtbanken van het land te zamen, een vermindering van het aantal ingestelde vorderingen van 8,753, tijdens het rechterlijk jaar 1933-1934, tot 6,304, tijdens het rechterlijk jaar van 15 September 1935 tot 15 September 1936, hetzij meer dan een vierde.

Deze vermindering van de door de Rechtbanken van eersten aanleg te vonnissen burgerlijke zaken zal toelaten het aantal burgerlijke kamers met alleensprekenden rechter te verminderen en aldus een aantal substituten van den Procureur des Konings vrij te maken, die zullen kunnen worden aangeduid voor den dienst van de kamers met drie rechters.

Wat er ook van zij, ten overstaan van de bezwaren op 't stuk van begroeting, heeft de Commissie voor de Justitie, doordat het haar niet mogelijk is de tegenwoordigheid te veralgemeenen van de substituten bij alle kamers met 3 rechters, uitspraak moeten doen over den maatregel voorgeschreven door het wetsontwerp.

Alhoewel gunstiger gestemd, ten opzichte van het principe van het voorstel dat, door de uitbreiding van de bevoegdheid in laatsten aanleg van de Rechtbanken van eersten aanleg (tot 12,500 frank), de gerechtigden worden beroofd van het beroep en daarbij van de adviezen van het Openbaar Ministerie zooals voorheen, heeft zij zich niet kunnen aansluiten bij den tekst voorgesteld door den Minister als bijvoegsel van n° VI van het eenig artikel der wet van 25 October 1919, luidende als volgt :

(het Openbaar Ministerie) van meening is dat het van de zake kennis moet nemen ».

Aldus vooruitgezet, zou de hervorming vooreerst vergen dat de Procureur des Konings of zijn substituut kennis zou nemen van den aard van alle zaken aanhangig gemaakt bij de Rechtbank van eersten aanleg. Daarbij diende hij te weten naar welke terechtzitting zouden zijn verwezen de zaken waarvan hij zou meenen kennis te moeten nemen en of werkelijk de advocaten dien dag geen enkele verhindering zouden hebben, waardoor zij zouden zijn weerhouden voor een strafrechtelijke rechtsmacht of voor een rechtsmacht van hooger grad. Dit zou het Openbaar Ministerie er toe nopen te moeten wachten tot op het oogenblik dat de pleidooien zullen aanvangen van de zaak waarin het wenscht tusschen te komen. En dit nog zonder te spreken van de willekeur waarmede de keus der zaken zou kunnen gepaard gaan, waarvan het kennis zou willen nemen.

Die moeilijkheden van practischen aard hebben er de Commissie voor de Justitie toe geleid, op zeer nauwkeurige wijze, de gevallen van tusschenkomst van het Openbaar Ministerie te bepalen. Daarom heeft zij, in de plaats van den voorgestelden tekst, een anderen tekst gesteld, welken zij aan de goedkeuring van de Kamer voorlegt.

Texte proposé par la Commission.

ARTICLE UNIQUE.

Le § VI de la loi du 25 octobre 1919 modifiant temporairement l'organisation judiciaire et la procédure devant les cours et tribunaux, loi modifiée et complétée par les lois des 30 juillet 1931 et 7 août 1924, est remplacé par les dispositions suivantes :

§ VI. — Dans les tribunaux de 1re instance, le juge appelé à siéger seul ne statue qu'après avoir entendu l'avis du Ministère public. Les Chambres ordinaires siègent en matière civile, au nombre de trois juges; elles ne siègent avec l'assistance du Ministère public que dans les cas suivants :

1° Lorsqu'elles connaissent soit de demandes en divorce ou en séparation de corps, soit d'autres causes concernant l'état des personnes, soit de causes concernant les tutelles, soit de demandes en interdiction;

2° Lorsqu'elles connaissent des actions civiles mues à raison d'un délit de presse;

3° Lorsque le Ministère public est partie principale ou intervenante dans l'instance.

Le Rapporteur,

E. DE WINDE.

Le Président,

H. MARCK.

Tekst voorgesteld door de Commissie.

EENIG ARTIKEL.

§ IV van de wet van 25 October 1919 tot tijdelijke wijziging van de rechterlijke inrichting en van de rechtspleging voor de hoven en rechtbanken, wet gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 30 Juli 1924 en 7 Augustus 1924, wordt door de hier navolgende bepalingen vervangen :

§ VI. — In de rechtbanken van eersten aanleg, doet de rechter die gelast is alléén te zetelen, slechts uitspraak, nadat hij het advies van het Openbaar Ministerie heeft gehoord. In burgerlijke zaken, zetelen de gewone kamers ten getale van drie rechters; zij zetelen slechts met aanwezigheid van het Openbaar Ministerie in de volgende gevallen :

1° wanneer zij kennis nemen hetzij van vorderingen tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, hetzij van andere zaken betreffende den staat der personen, hetzij van zaken betreffende de voogdij, hetzij van eischen tot ontzetting;

2° wanneer zij kennis nemen van burgerlijke vorderingen ingesteld naar aanleiding van een persmisdrijf;

3° wanneer het Openbaar Ministerie als hoofdpartij of als tusschenkomende partij in het geding betrokken is.

De Verslaggever,

E. DE WINDE.

De Voorzitter,

H. MARCK.